

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 -
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 -

— Hirdetések díjazás szerint. —

A kath. nagygyűlés előtt.

Mai napság katolikus társadalmunk éppen nem mondható egységesnek. Sőt azt lehet mondani, hogy talán sohasem volt annyira szétdarabolva, mint ma. Mostanság beszélnek szószékről és sajtóban egyaránt névleges katolikusokról és valódiokról: jó, katolikusokról és „patentekről”. Ha ez az elkülönzés a benső vallásosság fokozati összemérése alapján jött volna létre, hát azt mondanák: helyén van. De mert azt látjuk, hogy a vallásos meggyőződés (amely voltaképpen csak egyféle lehet) mértéke itt alig szerepel, hanem inkább a csunya politika, széhez tudunk a helyzettel megbarátkozni.

Úgy véljük, hogy a kath. nagygyűlésnek egyik legszebb feladata éppen az lehetne, hogy a széthúzó elemeket összeforrassza. Az igazi katholicitás legyen a forrasztás alapja, tekintet nélkül arra, hogy valaki milyen politikai pártállású. Mert vakmerőség volna azt kimondani, hogy valaki csak abban az esetben lehet igazi jó katolikus, ha ennek vagy annak a politikai pártnak a zászlaja alá sorakozott.

A politikai pártalakulásokat sok mindenféle körülmények, okok szabályozzák, változtatják, szaporítják, apasztják, de a vallásos meggyőződés nem lehet alávetve ilyen hullámszámra.

A haza boldogítására sok út vezethet s így minden honpolgár halad azon az úton, amelyen leghamarabb és legsikeresebben gondol közreműködni a közjó érdekében. Am a vallásos meggyőződés — katolikusok között — csak egyetlenegy lehet.

Miért nem találjuk hát a katolikusokat ilyen egységes tábortban? Miért állítunk fel elkülönző jelzőket?

Ezekre a kérdésekre próbált feleletet adni Zichy János gróf, a néppárt volt elnöke, a minapában a Magyar Államban.

Elég nyíltan kimondja, hogy a katolikus tömörülés hiányának talán legfőbb oka az egymásiránt való elfogultság. Le-kicsinyeljük egymást, mint katolikusokat, ha nem egyazonos politikai elveket vallunk.

Ez a vak politikai eltogultság maga után vonja a jóakarát hiányát, a személyes torzsalkodást. Mind olyan emberi gyöngeségek, amelyek nem összehozzák, hanem

eltávolítják egymástól azokat az elemeket, amelyek természetesen szoros, felbont hatatlan egységet kellene, hogy alkossanak.

A katolikus nagygyűlés ámbátor nem politikai célokat van hivatva szolgálni, mégis módot találhatna arra, hogy ezt az egyesülést megteremtse. A fenyegető veszedelem ellen csakis ez a tömörülés tehet bennünket erőssé.

Nagyon furesának találjuk tehát, ha Zichy János grófnak férfias szavai a széthúzó katolikus társadalmat nem a szükséges koalícióra buzdítja, hanem, ha lehet, még jobban elvlasztja.

Hiszen ezzel a ténnyel világszerte szinte azt demonstrálják, hogy a katolikus igazság nem egy. Ezt tűnik ki határozottan, pedig megvagyunk győződve arról, hogy egyen-egyen ily ridegen és oktalanul senkisémondaná ki ezt a kárhuzatos tételt.

Hát a mit szóval nem mernek kinyilatkoztatni, miért demonstrálják a nagyvilág előtt tényekkel?

Munkáljon tehát közre a kath. nagygyűlés abban, hogy a katolikusok kritikus helyzetekben mint egy ember állják meg helyüket, vessék el a gyűlölködést,

TÁRCA.

Az Alföldön.

IV.

Azt ígértem a múltkoriban, hogy az emberekről is beszélni fogok. Az ígéretet be kell váltanom. Természetesen nehéz dolog lenne eszükön az emberekről szólni: előkerül tehát sok minden olyan, ami az emberekkel összefüggésben van.

Mikor természetrajzot tanultam, a tanárom elsősorban mindig arról világosított fel bennünket, hogy a szóbanforgó tisztelt elefánt, oroszlán, tigris, foka vagy orángután hol lakik. És nagyon helyesen tette. A lakóhely, a környezet, az éghajlat rendkívül befolyással van még az állat karakterére is. Tessék csak összehasonlítani a vérengző, rugékony izmú tigrist a lustavérű, álmatag fókával.

Nem különben van az emberrel is. Éppen azért, követve a jó szokást, mikor emberekről akarok szólni, meg kell mondanom, hogy mi-féle vidék embereiről óhajtok tollrajzot készíteni.

Az a jelzés, hogy Alföld, nem elégséges, mert — legyen hála Istennek — a magyar Alföld még mindig olyan óriási terület, amelyet

egy kalap alá (még ha akkora karimája is van) szorítani nem lehet. Részletekben kell tehát megismerni.

Nagy változatosság van a magyar Alföldön az életben, ha a természetben nincs is. Elég az hozzá, hogy a magyar Alföldnek olyan részéről leszen szó, amely nagy, hatalmas kiterjedésű s mégis volt olyan idő, hogy eltűnt Magyarország mappájáról. Ez nem tréfa, hanem jellemző valóság. Eltűnt, nem azért mert a magyar Alföldnek legmélyebben fekvő része, hanem azért, mert a magyarnak mindig sok volt a jóakarója. Legalább a krónika feljegyezte, hogy az udvari kancellária (persze nem a budai) a XVIII. században nem tudta felfedezni azt a területet, amelynek Torontálvármegye volt egykor a neve. A török hódoltság korában ugyanis annyira kipusztult, elnéptelenedett, hogy azután szóba se, írásba se került a neve. Régi írássok nyomán jó darabig hiába kereste a német, nem találta. Pedig ott feküdt a Maros-Tisza, meg a Duna-Tisza szögelse között. Ezek a magyar folyók valósággal keblükre ölelték ezt a szép, dúsan termő területet s mégis hosszú, nagyon hosszú időre elveszett a magyarság számára. Szinte úgy látszott, hogy Zoárd és Kadoosa a honfoglalás dicső küzdelmeiben — miként a jó öreg Anonimus feljegyezte — hiába foglalták

el Glád fejedelemtől. Eljött az idő, amikor ez a megye volt az országútja a vad török csapatoknak s kipusztult a magyar.

Mikor a bécsi kormány ismételt felfedezte s látta, hogy itt ezen a területen jó acélos buza is teremhetne, meg kövér marha is gyepelhetne, hát a lakatlan, moosaras területet kezdte lakókkal betelepíteni. Am politikájának megfelelőleg nem szívesen látta a magyar telepítvényeseket, annál melegebben fogadta a nemzetiségeket. Innen van, hogy ez idő szerint, kanaan hazánkban ez a legbővebben termő és legsűrűbben lakott része, a legvegyesebb lakosságú. Éppenséggel hat náció lakik rajta az uralkodó nemzetet kívül: német — szerb — tót — oláh — horvát — bolgár. Egy szusszra alig tudja kimondani az ember.

Ebben a nemzetiségi tengerben számra név elüljár a szerb (rácnak hívja ott a magyar), utána jön a német (várnak nevezik) s csak harmadik helyen áll numerusban a ponderáló magyar.

Az arányt különben eléggé feltűnteti, ha megmondom, hogy abban a járásban (a török-beesei), amelyben állandóan tartózkodtam 13 ezer magyarral szemben 30.000 szerb van. A legfajdalmasabb a dologban az, hogy ebből a nációból alig hogy minden tizedik ember tőri a magyar nyelvet. A magyar ellenben jól beszél rácul.

amely sohasem a köznek szeretetéből, hanem személyes vonatkozásokból származik, valósítsák meg azt a demokráciát, amely csupán csak a katolikus igazságok támogatása mellett épülhet fel, amelyben mindenki egyaránt katolikus, amelyben egyaránt dolgozik a mágnás és a kerges kezű munkás, a főpap s a szegény káplán. Történjek ez a közös munka az egyház és haza javára egyedül a katolicitás jegyében.

Az akadémikus fejtegetések mellett teremte meg a katolikus nagygyűlés a katolikusok egyesülését: legszebb feladatát megoldotta.

Püspök urunk bérmáltjából.

Sovárvágyódással és szeretetből fakadó készülékekkel várta Vajda-Hunyad községe szept. 23-át, amidőn hét év multával újra üdvözölhette Erdély lánglelkű Főpásztorát. Az őszinte szeretet jele, a melegség öröme minden arcon visszatükröződött, a midőn 1/4 órák megérkezett a Püspök úr. Nemcsak a szívek ünnepére készültek itt V.-Hunyadon, mely meglegszik azon kis területtel, a mit a szív nyújt, de megnyilatkoztatták érzelmüket a láthatókban is. Régen készültek már e pillanatra, hogy a Főpásztort a megillető fenynél és szeretettel fogadhassák.

A vásártéren levő vashidnál csinos kivitelű diszkapú volt felállítva, a hol a polgármester fogadta ünnepélyes, szónoki beszéddel a Püspök urat, mire a Főpásztort keresetlen, bensőségteljes szavakban válaszolt. Azután egy V. osztályos kis leányka üdvözölte gyermekded szavakkal a főpapot. Majd a templom felé tartott a menet, hol P. Guardian szintén üdvözölő beszédet mondott, s a templom kulcsait átadva, a rendi hittanhallgató növendékek négyes karú „Ecce Sacerdos”-a mellett a templom főoltárához ment ő Meltósága, ki főpásztori áldása

után kihirdette jövetelének célját és a szombat-napi programot a következőkben adta meg: reggel 6 órák kezdetét veszi a szent gyónás, 9 órák pedig a szent mise, melynek elején 16 papi növendéknek a kisebb rendeket fogja feladni. Mise végeztével a lelkes szent beszédet fog tartani, s utána a bérmálás kezdődik. Délután 3 órák iskolalátogatást fog tenni. 5 órák pedig a b. Szűz Mária tiszteletére rövid ájtatosságot rendezni, s mindezek végeztével a gyónást folytatjuk.

Ezen programot betűről-betűre betartottuk, kivéve az iskolalátogatást, melyben ő Meltóságát a kedvezőtlen idő megakadályozta, melyben azonban nagys. Kovács kanonok úr által helyettesítette magát. A vasárnapi teendőket ugyancsak ezekben lehet rövidesen körvonalozni, csupán azt kell hozzáadni, hogy szent mise végén pápai áldásban részesítette a Püspök úr a jelenlévő híveket.

Nem lehet tudni, mi volt a vonzó: a Püspök úrnak alázatos, apostoli megjelenése, leereszkedő modora, vagy az a kenetelenség, a mely jellemzi egyszerű, keresetlen szavait. De annyi bizonyos, hogy mindkét nap zsúfolásig telt meg a templom. A gyónók és áldozók száma is reményen felüli volt. Szombaton 142, vasárnap pedig 149 járult a bérmálás szentségéhez Püspök urunk legnagyobb örömeire, ki nek legnagyobb boldogsága abban van, ha apostoli teendő kimerítik is testi erőit, esakhogy soknak szívébe-lelkébe ültethesse át a hitelesség magvait.

Vasárnap délelőtt mintegy 45 teriteki gazdag ebéd mellett ült a Főpásztort a város egész intelligenciájával, mely a zárda rektoriumában folyt le. Ennek végeztével a lelkesi hivatal könyveit vizsgálta meg a Püspök úr, majd 1/4 órák számos úr kíséretében és a esángók tünnetőleg szép lobogós bandériuma mellett Pusztakalánba utazott, hogy ott is a szívekbe oltsa a hitelességet, hová a hunyadiak buzgó imája kísérte a Főpásztort.

Ugy van itt is, akárcsak nálunk Erdélyben az oláhval szemben.

Hiába akartam hát látni Zoárd és Kadocea véreit. Pedig tanyái munkások és béresek között ilyen nevekre akadtam: Hunyadi, Dobó, Zrínyi, Rákóczi. És ezek nem egykoronás bélyeggel szereztek ezt a nevet. Örökölték. Most ezek a vért ontó ősök egyenes leszármazottjai, a különböző — i esek — v esek, Hochsingerek és Schlesingerek földjein fogják az ekeszervát. Ennek felmérésével csak azokra a borzasztó átalakulásokra akartam rámutatni, amelyekben egyrészt kétszázad, másrészt rövid ötven év alatt átmentünk. A munka nem szegény akárcsak teljesítjük is, de másnak szántani az ősök földjét — bizony fájdalmas.

Talán ennek a kevert nácionálizmusnak tudható be a népek alacsony fokán álló iskolázása is. Végtelen nagy az analfabéták száma különösen a nők között.

Külömben ennek oka lehet a tanyarendszer is. Egy-egy pusztán van 50—60 iskolaköteles gyermek is. Ez a létszám megérdemelné egy rendez, modern képzettségű tanítót. A birtokos azonban nem törődik ilyen csekélységekkel, az állam nagy városokban emel palotákat a népoktatásnak. Azaz, hogy a jobb érzelmű birtokosok alkalmaznak egy-egy régi módi tanítót, aki felhagyott a csizmafoltozással, mert úgy vélte, hogy könnyebb dolog a nebulók fejét kopogtatni s ilyen módszerrel fejükbe verni az i-t

meg az á-t, mint vargaöltéseket csinálni. A kedves tanító urak aztán a mezei munka szünetelése alkalmával, tehát a téli időszakban gyakorolják a fűfavessző suhogtatását, (mogyoró palca itt nincsen), de tavasztól télig megvetik ezt a mesterséget s az uradalomban, mint béres bírók vagy határeszözök teljesítenek szolgálatot. Ennek az állapotnak megfelelő az eredmény is. Mondok reá bizonyítékokat is.

Hogy megöljem az időt, ki-kijártam a Tiszára halászni vagy a végtelen pusztaságra foglyászni. Kísérőm a pusztá legelevenebb fickója, a Pista gyerek volt. Bandukolás közben egy alkalommal megkérdeztem a gyereket.

— Jársz-e iskolába Pista?

— Még pedig a negyedik osztályba!

Ebben a pillanatban ugrott fel előttünk kétségbeesetten egy tapsifüles.

— No Pista, hány lába van annak a nyulnak?

— Nálunk felé négy!

— Hát hat nyulnak hány van Pista?

Izgett-mozgott, törte fejét, minduntalan a felettünk repülő golyákra figyelmeztetett, de egyenes feleletet nem adott.

— Látom Pista, hogy egyszerre nem számoltad meg hat nyulnak a lábát. Mondd meg hát a sokszorozó táblából: mennyi 4×6?

— Mán ilyen nagy számokat nem tanultunk!

— Elég baj Pista! De a Miatyánkot csak tanultátok és tudod is?

— A télen tanulgattuk, de mire végire

Jegyzőkönyv.

Felvételett Budapesten, a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanító segély-alapja középonti bizottságának 1904. évi augusztus hó 27-én a Kath. Kör dísztermében tartott XX. közgyűléséről.

I. A gyűlést az Angolkisasszonyok templomában 9 órák tartott szent mise előzte meg, amelyet Krizsán Mihály p. kamarás végzett. A sz. misén a bizottság tagjai testületileg voltak jelen. Mise után a Katolikus Kör dísztermébe vonultak, ahol a gyűlés 10 órák vette kezdetét.

II. Jelen voltak:

a) A bizottság elnöke: Dr. Walter Gyula prelat, esztergomi főszekesegyházi apát-kanonok, főtanfelügyelő.

b) Az alap vagyonát kezelő egri főkapitán képviseelője. Bogovesevich Róbert v. püspök, egri főszekesegyházi kanonok.

c) A nagyméltóságú püspöki kar képviseletében:

A módosított alapszabályok IX. 30 §. c) pontja értelmében a püspöki kar képviseletében megjelentek: Bogovesevich Róbert püspök Eger főegyházm., Bodnár Gáspár sz. széki ülnök, tanítóképző intézeti tanár Szatmár egyházm., Csúvolszky József c. püspök, főtanfelügyelő Vác egyházm., Döbrössy Alajos c. kanonok, főtanfelügyelő Pécs egyházm., Fodor Sándor kanonok, főtanfelügyelő Kassa egyházm., Hoffmann Károly kanonok Kaloesa főegyházm., Mihalik József apát-kanonok főtanfelügyelő Nyitra egyházm., Palotay László prelátus, kanonok, főtanfelügyelő Nagyvárad lat. szert. egyházm., Rancz János esikkarefalvi plebánus Erdély egyházm., dr. Tóth József szents. ülnök, püspöki titkár Szombathely egyházm., Vézinger Károly prelátus, apátkanonok Esztergom főegyház.

d) Az alap tagjainak képviselői gyanánt: Ugyanazon §. d) pontja szerint az egyes egyházmegyék tanítói választás utján szótöbbséggel az alap tagjaiul, mint képviselőket küldöttek: Esztergom főegyház. Bertalan Vince tanítóképző-intézeti tanár; Szombathely egyházm. Fejes János szombathelyi püsp. iskolai tanítót; Szepes egyházm. Greschik Viktor löcsesi

jutottunk vön, a tanító kiment a szántáshoz. Nem tom szó hiba nélkül.

— Hát mit tudsz Pista?

— Ójé! sokat. Látja maga azt a jegenyefát? Annak tetetejében van egy szarkafészék. Azt nem látja úgy-e? Nohát abból én szedtem ki a szarka fiukat.

Ez a fiú iskolába járt, tizenkét éves volt s nem tudta a Miatyánkot s nem tudta, hogy 4×6 mennyi? Ott a magyar Alföldön szerzem ezt a tapasztalatot. Eszembe jutottak a mi havasaink. Ennyit tudnak a mi kecskepásztoraink is s a havasokról mégsem beszélünk úgy, mint civilizált területekről.

Ilyen a mi népoktatásunk, ilyen a mi tanügyi politikánk.

Falvakban, városokban vannak vagy községi vagy felekezeti iskolák, lehet hogy sok fogyatékoságban szenvednek, de mégis vannak; s a bőles kormány ilyen helyekkel, ahol igazi miszsiója volna, semmit sem törődik.

Mindennek ellenére azt tapasztaltam, hogy a nép eléggé vallásos. „Dicsértessék a Jézus Krisztus” vagy „Isten megáldja” ez a jó köszönetese van. Ezt a kedves jelenséget kezdem betudni a községekben levő papok érdemének. Pedig ebben is esalatkoztam. Csak egy-két esetet hozok fel. Meghalt a pusztán egy gyermek. Eltemették pap nélkül a eszöz-kántor éneklése mellett. A csak egy órányira fekvő községből a tisztelendő úr nem fáradhat ki ily csekélységre.

igazgató-tanítót; Szekesfehérvár egyházm. Házy Ferenc dnyési kántortanítót; Nyitra egyházm. Kelecsényi Antal mocsónoki kántortanítót; Szekesfehérvár egyházm. Laszekik Gyula előszállási főtanítót; Veszprém egyházm. Ruzsnyák Ferenc hajmáskéri tanítót; Nagyvárad lat. szert. egyházm. Székely Zsikmond galai tanítót; egri egyházmegye Szöke Sándor tanítóképző-intézeti tanárt; Rozsnyó egyházm. Tóth Géza jászói igazgató-tanítót; Vác egyházm. Vörös Ferenc váci tanítót. Továbbá mint vendégek jelen voltak Ember Károly lovag, tanítónőképző-intézeti tanár a „Nepnevelő” szerkesztője, Györfly János és Walter Károly székesfővári igazgatók.

III. Dr. Walter Gyula elnök, a nagy számban megjelentek által melegen üdvözöltetvén, a következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

Új szervezetében, számra nézve tekintélyesen megnövekedve, képviselői körének tekintetéből jelentékenyen kibővülve, első ízben van szerencsém a m. t. középponti bizottságot a jelen alkalommal e diszes falak között öszinte tisztelettel és szívem egész bensőségével üdvözölni.

Eppen két évtizede, hogy a nagyméltóságú püspöki kar 1884. nyarán 20.000 forintnyi alap-tökével az országos katolikus tanítói Segély-alap áldásos intézményét létesítette. Nagylelkű áldozatkészsége által oly drágakövet illesztett a nagyméltóságú püspöki kar hagyományos erényeinek koszorujába, amelynek fénylő sugarai beragyogták Hunnia batarait és jótékony megnyugvást löveltek a nemzet azon érdemdús munkásainak szívébe, akik kimerítő fáradozásaik megfelelő jutalma nélkül ugyan, de egész odaadással szentelik életüket a haza legnemesebb érdekeinek hü szolgálatára.

Teljesen nem volt ugyan képes a Segély-alap azoknak a magasatos feladatoknak megfelelni, amelyek megoldására hivatva lön.

Mindazáltal nem csekély mértékben járult hozzá a tanítói kar súlyos gondjainak enyhítéséhez, hegesztő balzsamot nyújtott nem ritkán a mostoha helyzet, vagy a véletlen csapások által okozott fájó sebekre. Elszóllata — legalább részben — azokat az aggodalmakat, a melyek

a szülők kebleit gyermekeik jövője tekintetéből nyugtalanítják.

A tanítói kar — fájdalom — még mindig kedvezőtlen anyagi viszonyai folytán állandóan erősbödött és fokozódott az a hő óhaj, hogy a Segélyalap olyan gazdag forrásokat nyerjen, amelyekből szélesebb körökre aradhatnak szét áldásai.

Ezen teljes méltánylást érdemlő kívánság sikeres megvalósítására azonban megfelelő módokat kellett keresni.

Általános volt a meggyőződés, hogy a régi alapszabályok szük kereteit ki kell tágítani, hogy mindazon kívánalmak helyet találjanak, amelyek országszerte élen viszhangot keltettek.

Az alapszabályok átdolgozásához megadatan felsőbb helyről a szükséges felhatalmazás, a kiküldött bizottság serényen megkezdte feladatának megoldását.

Az alap izmosítására irányuló törekvés megvalósítása szempontjából főleg két módozat kínálkozott.

Az egyik a tagság kötelezettségének kimondása volt a katolikus tanügy minden munkására nézve. A másik a járulékok összegének méltányos felemelése.

Az első módozat nagy nehézségbe ütközvén, elhatározatott, hogy a tagsági díj emeltesse.

Ezen az alap növelése tekintetéből fontos és kétségekívül eredményes módosításon kívül figyelemre méltók az új alapszabályok azon intézkedései is, amelyek folytán egy országos táp-intézett létesítése és a középponti bizottság szélesebb alapon történt szervezése lön elhatározva.

Szerencsésnek érzem magamat m. t. középponti Bizottság, hogy az ezen iránypontok szem előtt tartása mellett átdolgozott és ugya nagym. püspöki kar nevében a bibornok heregeprimás ő Eminenciája, mint a magas kormány által jóváhagyott alapszabályokat ezennel bemutathatom és tudathatom, hogy az újonan kiadott tagsági könyvecskék már közkezen forognak.

Nem ketelkedem afelett, sőt erősen meg vagyok győződve arról, hogy azok a javítások,

tökeletesítések és újítások, amelyek az alapszabályokban foglaltatnak, hatalmas biztosítékát képezik a Segélyalap szubb jövőjének, fellendülésének és virágzásának.

Misem kívánatosabb e tekintetben, mint a katolikus tanítói kar szoros tömörülése a Segély alap körül és lelkes érdeklődése ez intézmény izmosodása iránt.

Az alap céljai magasatosak. Az előnyök, amelyeket tagjai számára biztosít, igen jelentékenyek. Ennélfogva növekedését, gyarapodását előmozdítani nemes kötelesség. Jótéteményeire igényt szerezni bőles előrelátás.

Az intézmény nagy horderejéről, magasatos rendeltetéséről és elvitáztatlan szükségességéről táplált meggyőződésemben kérve kérem a hazai kath. tanítói kar minden tagját, ne idegenkedjek attól a csekély áldozattól, amellyel a Segélyalapot növelheti. Kérve kérek minden nemes szívet, hogy áldozatkészségével alapunkat támogattai, céljainak megvalósítását előmozdítani kegyeskedjek.

Oltár a Segélyalap, amelynek áldozatai is — a legnemesebb jótékonyosság és a jégönzetlenebb hazaszeretet kettős érdemének fényében ragyognak.

Ha a katolikus tanügy minden bajnoka hü papja lesz ez oltárnak, kevesebb lesz a bánatos könyű, amelynek az anyagi gondokkal küzdő pályatársak szemében csilognak. Több lesz a megkönnyebbült kebel, amelynek enyhítés és vigasz után epednek. Növekedni fog azon törekvő fiatalok száma, akiknek ügyekezetei elé a szülők mostoha körülményei nagy akadályokat göröditenek.

Ezen érzelmek kifejezése mellett hálás köszönetet mondok az alap tagjainak nevében a mélt. egri Főkáptalannak és főleg Begovesevich Róbert püspök úr ő Méltóságának a kezelés nem csekély gondjai és fáradságaiért. Halát mondok az alap minden jötevőjének és mindazoknak, akik érdekeit bármínó módon elősegíteni kegyeskedtek.

A legmelegebben üdvözölvén, ezek után ismételtén a m. t. központi Bizottságot, a gyűlést megnyitottam nyilvánítom.

A lelkes éljenzessel fogadott megnyitó Tóth Géza indítványára egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe vétetni és közzététel céljából a Népevelő szerkesztőjének is átadatni határozatott.

IV. Az elnök felhívja a bizottságot, hogy a gyűlés tartamára a jegyzői teendők végzésére saját kebeléből jegyzőt válasszon.

A jegyzőkönyv vezetésére egyhangulag Bertalan Vince kéretett föl.

V. Elnök bemutatja ő Eminenciájának a mult évi középponti bizottsági ülés jegyzőkönyvére vonatkozólag 1903. évi szeri. 28-án 3785. sz. a. kelt magas leiratát és kéri a jegyzőt, hogy azt egész terjedelmében olvassa fel.

3785/903. sz.

Méltóságos és fötisztelendő pápai Prelátus, Apát, Kanonok és Elnök Úr!

Az „Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap” középponti bizottsága által f. év augusztus 25-én tartott gyűlésen felvett jegyzőkönyvet ezennel tudomásul veszem és a t. középponti bizottság szives fáradozásáért köszönetemet nyilvánítom.

Reményilem, hogy az alapszabályok immár ténnyé vált módosítása jelentékeny előnyére fog szolgálni azon intézménynek, amely sok áldást van hivatva a tanítói karra terjeszteni. Kívánom is, hogy a t. tanításág minél lelkesebben karolja fel a Segélyalap ügyét és biztosítsa annak virágzó fenállását.

A jegyzőkönyvet ./ alatt visszazárazmatatva, öszinte jóindulattal maradok.

Budapesten, 1903. évi szeptember hó 28-án

Kolos,
bibornok, érsek.*

Más alkalommal súlyos betegen feküdt egy hetven esztendős öreg asszony. Papot óhajtott. A pusztá intezője betelefonált a plebániára (az egy uradalomba tartozó puszták telefonnal vannak összekötve egymás közt, a plebániával, a doktorral, a postával, a vasuttal). Az volt a válasz, hogy minden hasgöresért nem lehet kiköcsikázni.

Minden vasár- és ünnepnapon bementem hol egyik, hol másik községbe familiástul szent misére. Egy alkalommal korábban bent voltunk a templomban. A sekrestyés gyujtogatta a gyertyákat. Egyszerre egy fiatal asszony kicsiny csecsemője bögni kezdett úgy, amint Isten tudnia engedte. Bizonyára nem tudta, hogy az Isten házában van, vagy legtovább az angyalok megsugták neki, hogy a jó Isten nem haragszik a csecsemők hangicsalásáért különösen akkor, amikor az anya másképen nem tehet eleget keresztényi kötelességének, az ünnepi misehallgatásnak, minthogy magával viszi méhének kedves gyümölcsét, akit nem volt kire hagynia otthon. Szóval a csecsemő teljes tüdővel dicsérte az Urat.

Ám a zordon, gyertyagyujtogató sekrestyés durván lekiabált a szent oltártól az anyára, aki szentmisét akart hallgatni: „Vigye ki azt a nyafogó kölyköt! Tudja, hogy az esperest úr nem szereti a gyermeksírást!” A szegény anya nézett jobbra, nézett balra, aztán megszegyénülten kiment a templomból, magával vivén

ártatlan angyalkáját. Megdöbbsentem. Magam is ki akartam menni egész familiámmal, mert az a gondolat jutott eszembe, hogy ez a templom nem az Úr Istené, hanem az esperest úré, a ki nem szereti a gyermeksírást. Nem mentem ki, nehogy nagybőb feltűnést keltsek, de tövis maradt a szivemben és keserűség a lelkemben azok iránt, akik mint az Úr szolgálai magukat akarják megtenni úrnak.

Még csak egyet. Nagy-Boldog-Asszony napján egy másik község templomába mentünk. Nagy egyházi és nagy hazafias ünnep is. Épülni és lelkesülni akartam. Szent mise után szószekre lépett a pap, kíváncsisággal vártam szavait. Alaposan leforázódtam.

Ezen a nagy napon közönséges veszeke-désből állott a predikáció. Szidta a szónok a híveit, hogy mért templomkerülők, hogy mért lustálkodnak, hogy mért civakodnak, hogy mért nem becsülik a papjukat stb. stb. Hát ezek mind olyan hibák és bűnök, amelyekért a gondos lelkipásztor alkalimlag mindig megfedheti híveit — ha akarja, de Nagy Boldog-Asszony ünnepe talán mégsem alkalmas ilyen kirohanásra. Mennyi vallásos és hazafias emóciót lehet ezen a napon a hívek lelkében felköltetni!! Megint csak Erdélyre gondoltam.

Aztán beszéljen nekem még valaki Erdély hiteletének fogyatékoságáról.

H I R E K.

Ö Eminenciájának magas leiratát hódoló tisztelettel vette a középponti bizottság tudomásul.

VI. Elnök bemutatja a múlt évi középponti gyűlésből kifolyólag Ö Szentségehez X. Pius pápához intézett hódolati felíratra érkezett legkegyelmesebb választ.

„Julio Walter, Budapest, (Uri-utca 62.)
Róma 1903. augusztus 25.

Tibi quisque sodalibus directorii cui praesides, Beatissimus Pater benedicit, Deum adprecans, ut generalis hodierna sessio nobilissimo fini inserviat sublevandi catholicos Hungariae docentes.

Merry del Val.”

Magyar fordításban:

„Aldást küldvén a Szent Atya Neked és azon bizottság tagjainak, amelynek élnöke vagy, kéri Istent, hogy a mai közgyűlés hathatósan mozgítsa elő a magyar kath. tanítók segélyezésének magasztos ügyét.

Róma, 1903. augusztus 25.

Merry del Val.”

A bizottság a felolvasott legkegyelmesebb választ mely hódolattal vette tudomásul.

VII. Elnök jelenti, hogy a múlt gyűlésből kifolyólag a létesítendő tápintézet ügyében Ö Felsegéhez — mintán személyesen nem lehetett eleje járulni; a nagymélt. püspöki karhoz, a fő- és székesskáptalanokhoz, továbbá a szerzetes rendek főnökeihez és a Dreher-fele sörfőző céghez írásbeli kérelemmel fordult segélyadományozás céljából.

Az Ö Felsegéhez intézett legalázatosabb kérelemre a m. kir. lottójövedéki igazgatóságtól f. évi június 4-én 2153. sz. a. az a válasz érkezett, hogy az osztályorszájatekbl remélhető tiszta jövedelem felett Ö csász. és apost. kir. Felsege f. évi május hó 20-án Budapesten kelt legmagasabb elhatározásával már rendelkezni méltóztatott és ezért a segélyalap kérelmét, nem teljesítheti.

Vézinger Károly prélatus kéri a bizottságot, tegyen lépéseket az iránt, hogy a Segélyalap kérelme az illetékes helyen előjegyzésbe vetessék. E végből egy kisebb bizottságnak kiküldését javasolja, a mely a Segélyalap kérelmét Ö Felsege elé terjessze.

Csávolszky József c. püspök a javaslat kapcsán kéri a bizottságot, kérje fel az elnököt, a vezetést vállalja magára és ugyancsak nevezze meg azon tagokat, kiknek kiseretében a bizottság kerését a trónnál tolmácsolja.

Elnök szíves készséggel hajol meg a bizottság egyhangú felhívása előtt és a kiküldetésre Csávolszky József, Ember Károly és Bertalan Vince urakat hozza javaslatba.

A bizottság a javaslathoz hozott urakat a kiküldetésre egyhangúlag megválasztotta.

VIII. Elnök jelenti, hogy a nagymélt. püspöki karhoz, a káptalanokhoz, és a szerzetes rendek főnökeihez intézett kérelem folytán a következő adományok folytak be:

Mélt. gróf Csáky Károly váci püspök úr adománya	100 kor.
Mélt. dr. Kunc Adolf esornai prépost úr adománya	200 „
Mélt. Takáts Menyhért jászói prépost úr adománya	50 „
A besztercebányai káptalan adománya	50 „
A csanádi „ „	20 „
Az eperjesi „ „	20 „
A győri „ „	100 „
A kegyestanitőrend adománya	20 „
A nagyszombati káptalan adománya	20 „
A székesi káptalan adománya	40 „
A veszprémi káptalan adománya	100 „
Összesen: 720 kor.	

(Folyt. köv.)

— **Királyunk nevenapján** szokatlanul nagy közönség gyűlt össze székesegyházunk ősi falai közé. A katonaság, az összes hivatalok képviselve voltak, a tanítézetek a tanulóikkal szintén mindannyian megjelentek a hálaadó isteni tiszteleten, melynek végzetével lelkesülten hangzott fel a Himnusz. A tanulóifjúság, a polgári közönség lelkesedéssel zengte a magyar nép nemzeti imádságát.

— **Október hatodikán.** Szép őszi napon volt a fordulója ismételen annak a sötét nemzeti gyászknak, melynek sajtató hatása meg most ötvenöt év múlva sem szűnt meg. A diésőseget, a ragyogást hamarabb eltudjuk feledni, mint a szívbe nyíllaló fájdalmat. Innen van, hogy hábár a nemzet a nagy kibekülés óta őszinte igyekezettel törekszik azt a sokat emlegetett fátylat minél sürűbbé tenni, hogy eltakarja a bitófákat, a fátol sohasem lehet elég vastag. De ne is legyen; hadd tanuljon ott a magyar hazaszeretet. És mert az a nemzeti Golgota megújhodást szült, a gyász évfordulóján nem gyászol e nemzet, hanem az eszme diadalának ünnepét üli. Miért nem általános, miért nem nemzeti ünnep tehát ez a nap? Csak itt-amott ünnepelnek, egy-egy iskola zárt falai között, pedig nyíltan, diadalmasan kellene ünnepelni. Lehetne e nap is iskolai ünnep úgy, mint akárhány. Talán megjön ennek is az ideje.

A gyulafehérvári főgimn. ifjúságának önképzőkörének nap delutánján, a rendes tanítás után az ifjúság és tanárainak jelenlétében szépen sikerrel emlékünnepet tartott.

— **Halálozás.** Lázár Menyhért a gyergyószentmiklósi választó kerület orsz. képviselője Gyergyószentmiklóson családja körében — a haldoklók szentségének áhitatos felvétele után folyó hó 3-án reggel 9 órakor elete 63-ik évében elhunyt. A megboldogult két cikluson képviselte szabadelvű programmal a gyergyószentmiklósi kerületet az országházban, vallásos szeretetével, mint az örmény kath. egyház főgondnoka, státusgyűlési tag, több társadalmi intézmény létesítője és vezetője és a szent Ferenciek szindikusa sokaig tartó emléket hagyott maga után ismerősei körében. Temetése f. hó 5-én volt Gyergyószentmiklóson nagy részvét mellett. Halálát bánatos özvegyen kívül három férjezett leánya, több unokája és nagy rokonság gyászolja. R. i. p! Az örök világosság fényeskedjék neki.

— **A Gyulafehérvári Kath. Kör vidéki tagjai** szépen szaporodnak, az elnökség felhívása nem volt pusztában elhangzó szó, mert az egyházmegyéhez tartozó plebános urak nagy része már belépett az erdélyi egyházmegyében üttörő kath. egyesületbe, mely alapszabályai értelmében a keresztény felébaráti szeretet felébresztésére, az erkölcesiség terjesztésére és fenntartására; a társas összejövetelek által pedig az összetartás és egyöntetű cselekvés érzetének ápolására, a szegények, özvegyek, árvák ügyeinek felkarolására, emberbaráti — katolikus szellemű — intézmények felkarolására, végre a kórhöz fordulóknak ügyeikben tanácsal és közbenjárással való támogatására törekszik. Ilyen irányban működő, életrelvő kath. egyesület minden kath. egyének pártolnia kell! Siessen tehát minden katolikus ezen egyesületet kitűzött feladatának teljesíthetésében segíteni az által, hogy abba a csekély 6 kor.*tagsági díjjal járó vidéki vagy pártoló tagul beleljen! Reméljük, hogy eddig be nem lépettek is, a már belépettek példáját követve, mihamarabb bejelentik vidéki tagságukat. Úgy legyen!

— **Lelkész választás.** A Szent Péterről nevezett Csikvárdotfalva, Csobotfalva, Csomortán és Taploca községekből álló egyházközségben a lelkészválasztás a napokban folyt le, mely alkalommal Murányi Kálmán felesiki főesperes rákosi plebános 272 szavazattal lelkesze választatott.

— **A Gyulafehérvári főgimn-nak** mintegy ötven tanulója három tanár vezetésével Marosújvárra e hó 3-án kirándulást tett. Kolozsvárra is kszültek, a Mátyás szobrot is megakarták koszoruzni, dehát Kolozsvárt éppen az időtájt volt a kultuszminiszter látogatása, tehát a kapott értesítés szerint, — nehez lett volna e tekintélyes sereg elhelyezése. Így a szép terv jobb időkre maradt.

— **Értesítés.** Dr. Cserni Béla f. hó 3-án elutazott Aranyos-Maróthra, hogy mint a Múzeumok és Könyvtárak országos főfelügyelőségének szakmegbizottja ott a bars megyei múzeumot berendezze. Távollétének ideje alatt a helybeli múzeum gondozásával megbízott Barts Márton tanító. Múzeumunk nyitva van: minden szombaton d. u. 3—5-ig.

— **A Kolozsvári Keresztény Munkás-egyesület** szépen sikerült felolvasó ünnepelt rendezett a múlt vasárnap az egyesület helyiségében. Az ünnepélyt Kiss Menyhért elnök szép beszéddel nyitotta meg, mely után Márki Sándor a tudós egyetemi tanár tartott felolvasást az őskori embernek a tétért való küzdelméről. Tóvölgyi Margit a kolozsvári nemzeti színház ismert művésznője az Excelsior és A szent akarata című költeményeket szavalta nagy hatás mellett. Azután Benkő Sándor adott elő egy pár saját szerzeményű szép költeményt. Az előadások elején, közben és végén a dohángyári dalkör adott elő igen sikerült énekszámokat. A felolvasó ünnepélyen, melyek ezután minden hónapban megfognak ismétlődni — amint Kolozsvárról írják — a keresztény munkások a szociáldemokraták nem kis bosszúságára — nagy számmal — és a kolozsvári értelmiség élénk érdeklődéssel vettek részt.

— **Zsinatvizsga.** Magdó Mihály marosújvári és Sipos Károly szentkatalinai lelkész szept. 20-án szép eredménnyel lettek a zsinatvizsgálatot. Öszinten gratulálunk.

— **Bücsüző előadás.** A városunkban több mint egy hetet töltött Stutzbart cirkusz október 6-án tartotta bücsüző előadását. Ez a cirkusz — és ezt emlekezet okéért szükségesnek tartjuk ezen helyen is megjegyezni. — egyike volt azon ritka cirkuszoknak, mely nem érzekesiklandozó és nyaktörő mutatványával — hanem erkölcsi alapon álló valódi művészeti előadásával hagyott jó emléket városunk közönsége szívében.

— **A „Gyergyó” és a szabadon gondolkodók.** A Gyergyószentmiklóson megjelenő „Gyergyó” című lap múlt heti száma cikket közölt a „szabadon gondolkodók”-ról. Eltekintve attól, hogy mi és velünk az összes józanul itélő keresztény sajtó elenségei nem vagyunk a szabad gondolkodásnak, amely minden embernek kiváltságolt joga a huszadik században — szóvá teszük ezt a cikket az abban foglalt durva sérteések, otromba támadások és tudatlanságok miatt, melyekkel a létező társadalmi rend- és különösen a kath. anyaszentegyház van benne illelve.

A cikk mindenek előtt elismeréssel adózik a Collegio Romano-ban összeült kongresszusi tagoknak, mint a kik „az igazság, a világszág pallossával kezükben indulnak hadba az elfogultság, az osztálygyűlölet ellen, hogy eszméiket

közös terv alapján segítsék diadalra" és nagy dicsőréttel szól a kongresszus fejlődő eredményéről, mely „az emberiség fejlődését megint egy nagy lépéssel előre vitte.”

Mi a helyett, hogy szétszednők ezen veszedelmes cikk sorait és összetörnők annak minden állítását — mire esetleg később is kerülhet a sor, — kérdezzük a Gyergyó-tól, hogy tudja-e és utána nézett-e, kik azok a szabadon gondolkokók?

Tudja-e, hogy a szabadkőművesek a szabad gondolkodók címe és ruhája alatt vonultak fel az egyház és az állam ellen a harcra, vagyis magyarosan: a számár oroszán bőrbőre öltözött? Tudja-e azt, hogy az olasz kormány, melynek istentelenségéhez kétség nem fér, miután belátta, hogy ez a gyűlés a legperverzebb emberek gyűlése, kiket a rendőrök szapultak haza a Palatinus-hegy korezmáiból, a hol a könnyű verü olasz hölgyekkel kánkánokat jártak és forradalmi nótákat énekeltek a gyűlés közben, melynek az „Unita Catholica” lap szerint mintegy hiteles forrásból eredő római tudósítás írja legenyhébb szavai voltak: „Le a vallással,” „le az Istennel,” „a tekintéllyel,” „az állammal,” „az erénnyel” — megszökött a gyűlékezettől ideje korán és magát nem blamáta ezúttal?

Hát azt tudja-e a Gyergyó, hogy a hazai szabadgondolkodók is erősen szervezkednek, át-heista egyesületeket alapítanak, melyekben Csizmadia Sándor, Dezso és a más két jakab zsidó szociáldemokrata főkolomposok a fennebb említett irányban viszik a főszerepeket? És ha tudja, dicsőrendő ez olyan alakban és úgy, mint a mult heti számában megeselekedte?

Ha ez a cikk, mely sokak előtt érthető megbotránkozást keltett — mivel ilyen senki sem várt volna a Gyergyó-tól — öntudatosan került be a lapba és nem holmi kétszínű szabadkőműves könyomatos ültette fel a Gyergyó-t, — végtelenül sajnálnók az ott szépen virágzó kath. hitéletet és a vezető egyéneket, kik ilyen lapot olvasnak és tartanak fenn, mert enyhén szólva, az nem lenne egyéb, mint kigyó-melengetés a bekleken, hogy alkalomadtán: újból megmarjon.

— **A marosvásárhelyi kath. Legényegyesület életéből.** Marosvásárhelyről írják: Egy nemrég alakult iparos ifjúsági egyesületről szólunk, amely pár hónapi fennállása óta okt. 2-án (vasárnap délután) lépett először a nyilvánosság elé, hogy a nagyközönség előtt is életjellet adjon magáról s egyszersmint bebizonyítsa létjogosultságát.

Létjogosultságát igazolta a névezett napon tartott ingyenes előadásával, melyet rendes és pártolótárgjai szórakoztatására rendezett a buzgó vezetőség.

Az egyesületnek zenekara kiegészítve a helyben állomásozó 64. gyalogezred zenekarának, pár tagjával játszott a igazán szépen a Himnusz, melyet a termet zsufolóság megtöltött közönség állva hallgatott végig.

Utána Szilveszter Ferenc dr. az egyesület új elnöke tartott szabad előadást, melyben ismertette a kath. legényegyesületek életét. Az a lelkesült előadás, melyvel meggyőzni igyekezett hallgatóit arról, hogy az elmondottakat ne úgy tekintsék, mint a puszta elhangzott szavakat, de igazi természetük talajra hullott magvakat s az a figyelem, mellyel minden szavát kísérték, meggyőztek mindenkit arról, hogy az egyesület szép, magasztos célt van hivatva betölteni s jelenlegi tagjai híven munkálkodnak az egyesület jövőjének meg alapításán.

Kolping Adolf alapította az első kath. legényegyesületet Kölnben s hogy szép esz-

méje meg hódította csaknem az egész világrészt, az annak tulajdonítható, hogy az iparos ifjak lelkületét, gondolkozás világát ő, mint kezdetben szintén iparos, a legjobban ismerte. Ennek a férfiúnak életrajzát ismertette az előadó közvetlen egyszerű szavakkal. Előadása meggyőzte hallgatóit arról, hogy a még látszólag lehetetlen dolgot is erős önakaratallal meglehet valósítani. Az egyszerű suszter legény papká képezte ki magát saját szorgalmával s mint pap kezdte meg áldásos működését, a legény-egyesületek alapítását, melyek ma már a világ minden műveltségében otthonra találtak.

De az előadás nemcsak az alapító életrajzát ismertette, hanem egyszersmint felvilágosította a jelenlevőket arról is hogymi a hivatása az egyesületnek: a vallási érület ápolása kapcsolatban a hazafias érülettel, továbbá, hogy előadások révén megadja tagjainak az életben szükséges bizonyos fokú műveltséget is.

Zugó tapasztalással jutalmazták előadását, mint egy hálaul a valóban lelkes oktató szakért.

A felolvasás után Kron Matild kisasszony lépett a közönség elé s cimbalom művészetét mutatta be szép gyakorlatossággal. A szomorú és vig nóták egyénst követtek cimbalmán s a közönség alig bírt betelni velök, meg is újráztatta.

Szép pontja volt a műsornak az a kedves jelenet is, melyet Kron Ernő, Páll Viktoria és Gergely János adtak elő nagyon ügyesen.

Végül a zenekar játszott még s ezzel a kath. legényegyesület első nyilvános föllépése a legszebb sikerrel véget is ért.

Még csak annyit jegyezzünk meg, hogy az ifjú egyesület működése elé a legszebb reményekkel eltelve nézhetünk, mert olyan vezetőkkel, mint Karácson Márton apát-plébános és Szilveszter Ferenc dr., iparos ifjaink a legszebben haladhatnak az önképzés útján s e mellett a legkellemesebb szórakozó helyet találhatják fel az egyesületben.

— **A kolozsvári „Keresztény Munkás Egyesület” elnöksége az alábbi felhívást intézte a keresztény magyar társadalomhoz: „Zörgessetek és megnyitjátok”** mondta Krisztus tanítványainak. Azok, kik Krisztus hitének megvallásával kívánják a beteg magyar munkás osztály sebet gyógyítani, a keresztény magyar társadalomtól meghallgatást, észrevést, figyelmet esdekelnek. Kolozsvár városában is végre-valahára kibontottuk a lobogót, mely alá a komoly keresztény munkásoknak az a nagy része esopotol, mely testetlen ábrándok helyett kézzel foghatót, közforgalomba indított nagymondások helyett tettek, beváltásokat, eredményt, biztos sikert remél. Programjának kivételén azonban nem tagadta meg Krisztust, a kereszténységet, a törvényt, tradíciókat, fennálló jogrendet, mint azok, kiknek benne van a programjukban küzdeni a kereszténység ellen, a keresztény élet, keresztény erkölcs ellen, általában minden vallás ellen, mert egyik főprófétájuk szerint a kereszténység és a szociáldemokrácia tűz és víz . . . Mi keresztény szocialisták ezzel szemben igaz szabadsággal, az egyház jogainak tisztelben tartásával s a munkás misériának is olyan orvoslásával értelmezzük a szociális bajt, melynek főtétele a keresztény szeretet, az összemberiség java, a közös érdeke, állam és egyház jogainak érvényesülése méltányosság és keresztény gondolkodás alapján. Ez a mi vezérő elvünk, melynek halvány érintésével megjelenünk a nagy magyar keresztény társadalom nemességű fiait előtt és kérve-kérjük támogatásukat, jóindulatukat. Ez ami egyesülésünk magyar és keresztény. A másik internacionális és át-heista. Van-e művelt, gondolkodni tudó elme,

ki e két sarktétele alapján szociális nyomort gyógyítani tudna? A faji különválás tette naggyá és dicsőségessé a nemzeteket. A kereszténység pedig ragyogó koronája volt mindannak, mit az emberiség a kultura ösvényén megszerzett magának. Lehet-e olyan mederben haladni az emberiségnek, mely eddigi fejlődésnek, ethikai létének, gazdag multjának az abszolút megtagadása? Mi azt hisszük, nem. Azok, kik velünk egy meggyőződést vallanak, álljanak közénk, sorakozzanak ami zászlónk alá. A magyar társadalomnak kitűnőségeihez fordulunk. Hallgassa meg eső szavunkat. Lépjen be a „Kolozsvári Keresztény Munkás egyesület” alapító tagjai közé. A belépési díj nincs meghatározva. Kiki annyival járulhat az egyesület felvirágoztatásához, a mennyivel jónak látja. Mert ennek az irányzatnak, ennek az egyesületnek élnie, fennállnia, vezérelnie kell. Ehhez pedig szükséges az anyagi és erkölcsi érvényesülés föfeltétele. Ezt adják meg azok, kik ami keresztény munkás egyesületünkbe alapító tagokul belépnek. Adja Isten, hogy minél többen értsék meg a mi szavunkat. Nekünk erős a hitünk, hogy a keresztény magyar társadalom, de különösen a keresztény egyházak megértenek bennünket és kegyes támogatásukat nem vonják meg tőlünk.

— **Czeec János tábornok halála.** Éppen a nagy nemzeti tragédia efordulóján, okt. 6-án érkezett hazánkba messze földről Buenos Airesből a gyászos hír, hogy szabadságharcunk egyik legtehetségesebb és legvitézebb katonája szept. 6-án elhunyt. Egy hónap kellett hozzá, hogy a gyász híre hozzánk érkezzék, de elég gyorsan jött mégis ahhoz, hogy hazafias lelkünk megilletődjék. Az elhunytak életrajzát a következőkben adjuk.

Czeec János tábornok Erdélyben, Gidófalván született 1822-ben, jómódú örmény származásból. A bécsújhegyi akadémiát végzvé, husz éves korában hadnagy lett. 1848-ban a magyar kormányának ajánlotta föl szolgálatait. Mészáros hadügyminiszter a tehetséges fiatal tisztet a hadügyminisztériumban alkalmazta és a hadügyi bizottságban az előadó fontos tisztet bízta rá. Együttal Kossuth figyelmébe ajánlotta, a ki csakhamar Erdélybe küldte tábornoki főnöknek. Miután itt általános föltűnést keltett működésével, mely kétségtelemnél tette szervező képességét, rábízta az erdélyi hadsereg szervezését. Neki köszönhető, hogy az 1848—49. évi rettenetes tél idején Erdély hadászatiilag rendben volt és Puchner tábornok kénytelen volt visszavonulni. Az 1848 március 11-iki, szebeni csatát jóformán az ő magatartása döntötte el. Bem ez ütközet után Czeec Jánost, a ki már akkor ezredes volt, tábornoknak nevezte ki és Kossuth nemcsak megerősítette kinevezését, hanem bizalma jelül egy 30.000 főnyi tartalék-hadsereg szervezésével bízta meg. A szervezés sikerült. Czeec ugyanis képes volt Bem brassai előrenyomulását fedezni. Vitézségét kimutatta a piski csatában, a hol az osztrák hadsereget oly zavarba hozta, hogy — mint Rusztov megjegyzi — vad futásban keresett menedéket Szászváros felé. A világi katasztrófa után Czeec álnévvél Hamburgba menekült és megírta emlékiratát Bem erdélyi hadjáratainak történetéről. Hamburgból Párizsba ment, a hol a párisi előkelő politikai és irodalmi körökkel jutott ismeretségbe. Az 1851. évi decemberi államesiny elvette kedvét a politikától és a műszaki pályához fordult s a Mont-Cenir pálya építésénél kapott alkalmazást. Ez időben tett utazásai alkalmával Szevillában megismerkedett Juan Manuel O. de Rovas tábornok leányával, kit 1859-ben feleségül vett. Ezután a francia-olasz osztrák háború alatt Ca-vour segítségével az első magyar légió szerve-

zesehez látott. A váratlanul megkötött vilafranki beke után családjaival együtt elhagyta Európát és Buenos-Aireszbe vitorlázott, a hol eleinte műszaki kérdésekkel foglalkozott, majd 1869-ben Sarminto elnök rábizta a köztársaság deli határának védelmét, amely feladatot olyan szakértelemmel végezte el, hogy új hazájában teljes bizalmat vívott ki, annyira, hogy katonai iskola szervezésével bízták meg, a melynek igazgatójává nevezték ki. Czech az irodalommal is foglalkozott. Főbb említett munkáján kívül közrebocsátotta egy német nyelvű könyvét, a mely utmutatást ad a német tiszteknek, hogyan tanulhatják meg a magyar nyelvet. Spanyol nyelvből fordításokat, majd visszaemlékezéseket közölt a szamosujvári Armenia magyar-örmény folyóiratban.

— **A turista diákok ellen.** A nyári vakációkon kóborló diákok ellen már több oldalról hallottunk panaszt, sőt magunk is közöltünk egyet-egyét. E panaszokkal szemben mindig tudtunk valami mentegést, védelmet felhozni, mert sajnáltuk volna, ha a kellő mederben folyó diák-turistáskodás a nagy közönség ellenszenvével találkozna. Lassanként azonban meg kell győződnünk arról, hogy a diákoknak ez a vandorlása már annyira elfajult, hogy szinte kívánatos volna hathatós eszközökkel való megrendszabályozása. Ime a turistáskodás terjesztője és védője az Eke is imigyen szól e dologról választmányi jelentésében:

„Az élénk turisztasági mozgalmak közepette azonban egy sajátságos tünetet is kellett észlelnünk a múlt évben, melynek helyes mederbe való terelése jövőben egyik feladatunk kell, hogy legyen.

A múlt évben ugyanis a gyalogszerrel és pénz nélkül utazó tanulók mint sáska-had leptek el inséges népünket; mindenütt ingyen ellátást, szállást koldulva, sőt néhol követelve is.

Ez ügyet erélyesen rendezniünk kell, mert az ilyen turisták eddigi lelkes híveinket: a szegény tanítókat, papságot és jegyzői kart idegenítik el a turisztasági ügyétől... A mai nehéz megélhetési viszonyok közepette nem kis feladat egy szegény tanítónak, vagy jegyzőnek minden héten 2—4 tanulót megvendégelni.”

— **Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület** e hó 2-án tartotta évi rendes közgyűlését Kolozsvárt. A közgyűlés elé a választmány terjedelmese és érdekes jelentést terjesztett, melyből egyet-mást jónak látunk olvasóinkkal is megismertetni, hátha talán ezzel is sikerül e derek és hazafias előkertű küzdő egyesület iránt fokozottabb érdeklődést kelteni, amelyt a legnagyobb mértékben megérdemel.

Sok küzdelmek közepette a hazafias és tudományos missziót teljesítő egyesület immáron 14-ik évét éli. E nem hosszú idő alatt elért eredményei meglepők. Az egyesület hasznos működése mellett beszélnek a megindult idegenforgalom, az erdélyi fürdőknél és ásványvíz-üzleteknek fellendülése, az általánosan észlelt turistáskodási kedv, turista utak jelzése, menedékházak felállítása, a székely akció megindítása és fellendítése, de főleg a Mátyás király szülőházában berendezett állandó bálnéológiai kiállítás, a háziipari és néprajzi múzeum. Ezeknek kívül még sok szépet és jót akart az egyesület megvalósítani, de hát fájdalom — itt is, mint oly sok egyesületnél meg volt a kerékkötő: az anyagi erősek csekélyége. Az egyesület jövődelmi forrásai ugyanis meglehetősen megapadtak s bevételeit nagyrészt fennálló terheinek fizetésére kellett fordítania.

A sok küzdelem ellenére a turistáskodást minden lehető eszközzel előmozdította, az erre való kedvet felkeltette.

Igy kidolgozott ez év folyamán 86 kirándulási tervet, vezette és rendezte az orvosok és természetvizsgálók négy nagy kirándulását s ezeken kívül 15 iskolai kirándulását. Ezen iskolai kirándulások között az erd. róm. kath. státus gimnáziumai közül három szerepel u. m. a csíksomlyai, a marosvásárhelyi és brassai, összesen 115 tanulóval és 9 tanárral.

Az erdélyi ásványvizek megismertetésére és forgalomba hozatalára nagyon sokat tesz az egyesület az által is, hogy Bpsten a kereskedelmi múzeumban állandó erdélyi ásványvíz kiállítását tart fenn. Népkönyvtárak felállításában s a kormánytól való kieszközleésben is tevékeny részt vesz. Kirándulásait gyakran háziipari kiállításokkal köti egybe, amely módszer kiválóan alkalmas arra, hogy a népet s ennek munkáját megismertesse és megszerettesse, sőt még hogy keresetforrást is nyisson számára.

Az egyesület egy nagyobb szabású irodalmi tervvel is foglalkozik. Ki szándékozik adni „Világszép Erdély” címen egy olyan illusztrált díszmunkát, amely bérees kis hazánkat a maga szépségeivel bemutassa a nagy közönségnek. Egy szóval habár e jelentés szerint az elmúlt év nem is tartozott a gazdagabbak közé, de még is eléggé tanuskodik az egyesület életrevalóságáról és derekas munkásságáról.

— **Nyilvános köszönet.** Növendékeim számára a Szent-István-Társulat 15 drb. Kátét és 15 drb. Bibliát volt szíves ajándékozni, mi ezennel a nyilvánosság előtt is hálásan megköszönök. Mikóujfalu, 1904. okt. 5. Boeskor Ferenc, plebanos.

CSARNOK.

Budapesttől Lourdesig és vissza.

(Folytatás.)

Négy napig maradtunk kütözött helyünkön; négy napig éldeltük az édes anyai szív szerető társaságát; melyről azt mondtuk: aki nem tudja Mariát kellőleg tisztelni és szeretni, az menjen Lourdesba s ott lehetetlen, hogy jég fagyos szíven át ne törjön az az érzelem, melynek minden keresztény szívben otthonosnak kellene lennie. Hasztalan kísérletem megírni: mi van? mi történik ott? azt sem előzővel előadni, sem pedig leírni nem lehet; ott csak saját szemünkkel, fülünk hallatára vizsgálhattuk, hallhattuk, éldelhetők, a mit a bold. Szűz anya kultusza ott művel, a hol mondá annak az Istenfelő szűz Bernádettennek: „Penitentiam, penitentiam, penitentiam!” „Azt akarom, hogy itt e helyen sokan, sokan a világ minden részéről egybe jöjjenek szent Fiamat imádni. Azt akarom, hogy e helyen egy néptemplom építsenek a világ minden népei. Menj leányom, vánd meg ujjaddal azt a barlangot, mert általa én nagy csodákat akarok a szenvedő emberiséggel művelni.” És mindez napról-napra teljesedik, a világ legszebb templomainak egyike ott díszleg a Glotta előtt, s idejének naponként 50—60000 ember penitenciát tartani, testileg és lelkileg meggyógyulni; mindennap szemtanui az oda zarándoklók a bold. Szűz közbenjárására a csodás gyógyulásnak.

A mely nap oda értünk, 27 csoda történt. Mimagyar zarándokok csodás gyógyulásnak háromnak valánk boldog szemtanui. Oh Istenem! be boldogok valánk!

Mindennap szent misét mondtunk a Rosarium templomában és a Glottán a megjelenés kápolnájában; a hol egy zarándoklat csoportnak csak egy szent mise van megengedve, mi magyarok négyet kaptunk a jó tarbei püspök úrtól,

mely közül egyiket én valek szerencsés bemutatni a jó Istennek. Mindennap magyar szent beszéd a Glottán, melyből én mondam az első vasárnap d. u. Buzgó zarándok társaink pedig velünk gyöntak és nyilvános megkérlelő imákat tartánk közösen ott a bold. sz. Szűz lábánál mindazokért, akik imáinkba ajánlották magokat, s a kikről megemlekezni edes kötelességünk vala; halát adtunk, megköszöntük mindazt, amit valaha a bold. Szűz útján nyertünk, s kértük is anyai közbenjárását.

A mikor megtudta a tarbei jólelkű püspök, hogy ott vannak a magyarok, kihirdette a Lourdesi népnek, hogy ime megjöttek a magyarok is „Mariát itt tisztelni,” s másnap 10 órakor fogadta a magyar zarándok papokat, kiknek szívérzelmeit és hódoló tiszteletet Skorda prépost tolmácsolta latinul és nemetül. Oly atyai szeretettel fogadott, s volt mindnyájunkhoz néhány leereszkedő atyai szava. Midőn Sebestyén esperes és engemet tisztelt meg, igen örvendett, kijelentvén, hogy az ő ősei is erdélyiek voltak. Szeheni előnével grófok.

Nagyon sokat beszélt hozzánk, kérdezősködött hazánkról, melyet „Regnum Marianissimum”-nak mondott, s kert, hogy találjuk „otthon” magunkat Lourdesban. Végül mindnyájunkat egy-egy lourdesi képpel megajándékozott s homlokunk csokóiva bocsátott el bennünket, azt is kifejezve, hogy d. u. megnézi a többi magyarokat is a Glottán és meg is nézte. „Akár csak Gróf Majláth” volt az összhangzó nyilatkozat.

Lourdes lelki kegyelmek és csodák legbőségesebb forrása. Akár merre fordulsz, minden szeglet, minden zug, minden épület a bold. Szűz iránti mély hódolat érzelmeit kelti fel szivedben. Ott van az a főséges götslű épület a hármastestű templom, a melyet a Gavé folyam méltóságos tovarohanásával vesz körül, — mellette a szép püspöki és plebánia palota; a nyugoti oldal magaslatán a kalvária; északi oldalán szepentin utak által a felső templom felé vezető üdítő, özöndus, fákkal beültetett hegoldal, s alatta a csodák lakása, a megjelenés barlangja a Glotta, melynek homlokzatán látod a bold. Szűz csodaszépségű szobrát. Oh be szép! mintha élne. Ettől jobbra künn és benn a megszámlálhatatlan sokaságú mankó felfüggesztve, melyeknek volt tulajdonosai ott nyerték vissza testi és lelki egészségüket.

Innen jobbra a sz. Szűz által a barlangból fakasztott kiapaszthatatlan bő forrásvíz esöveken bevezetve, mely 10—12 csapon foly ki. Ezt mindennap hordják vagon számra a zarándokok; fürdenek és isznak belőle az a 40—60000 ember s csodálatos, minél többet visznek és isznak belőle, annál bővebben adja „áldott vizét”. Mondom, áldott vizet, mert ittuk éjjel-nappal, mindig és mindig, s minél többet ittunk belőle, annál inkább kívántuk, annál édesebb érzés töltötte el testünket és lelkünket. Olyan közönséges vizet pedig, mint a miénk, de az édes mennyei Anyába helyezett bizalom, aki ezt adta és egy belső megmagyarázhatatlan tiszta érzés azt mássá és édesebbé varázsolja.

Benn a megjelenés kápolnájában ritka szerencse, akit a szent mise bemutatás gráciája éri, s mi magyarok négyen kaptunk, melyből — amint mondam — engem ért a kiváló nagy szerencse, hogy ott misézhettem. Azért monda Skorda prépost: „hogy „Székely bácsit” valóban a sz. „Jobb” kísérte útjában,” mivel aug. 20-án a körmenetnél Budán a szent Jobbot közvetlen megelőző papi asszisztenciát én valek szerencsés pluvialéban vezetni. Hála mindezért neked oh! isteni szűz Anya Maria!

A Glotta előtti nagy térségen ott van a

rengeteg sokaságú beteg hordágyon, szekérkékben, kiket a papok és mánások tolnak-húznak oda és vissza. Körülöttük nagy néptömeg papjaikkal együtt ostromolják az eget és Máriát imáikkal, buzgó harmonikus énekekkel, hogy gyógyítsa meg ezeket, mutassa meg istenanyai hatalmát.

A Glottából minden nap 2 processzió vezetett ki a templom előtti nagy térre. D. u. 1/4 órákor csakis férfiak égő gyertyákkal az Oltárszentség előtt haladva, gyönyörű Gregorian énekeket zengetve. Az előtt már körbe hordták a sok beteget a majdnem fél kilométer hosszú és széles térre. Ideérkezve az Oltárszentséget vivő dignitárius és papság, minden egyes beteget külön-külön megáld és megcsókoltatja a Monstrancia alját. Oly nyugott türelemmel, Istenbehelyezett bizalommal várják ott a betegek, ha valjon melyik következik most, hiszen legtöbbször ilyenkor történik a csodás gyógyulás.

30-án saját szemünk előtt történt ilyen csoda, t. i. egy idős asszony, egy nagy leány és 4 éves leányka, kik teljesen bennük valának gyógyultak meg: felszóltak hordágyukról s a kis leányanyja öléből s futottak az Oltárszentség után.

Oh! be fenséges elragadó látvány a szent lelkesedés, az az égig ható „Magnificat”, mely ilyen alkalommal kitör, felharsan a tömeg ajkán; de ne higgye senki, hogy ezt mindjárt csodakép ismeri el a hatóság, nem, mert a megtörtént gyógyulás után, amár addig megvizsgált beteget vezetik a vizsgáló hivatalhoz, ahol az orvosok az egyházi és világi hatóság újból vizsgálatot tart felettük és ha az konstatalja az előbb gyógyíthatatlan betegség vagy bénaság meggyógyulását, csak ezután jelenti ki a valódi csoda voltát, és nagy örömmel, szent lelkesedéssel közöl vonulnak a Glottán hálát adandó a jó Istennek és Máriának. Leirhatlan izgalommal tödül össze ekkor a népsokaság: „Csoda! gyógyulás történt!” ezt hangoztatja ezer és ezer ajk. Mindenki látni, hallani óhajtja a „meggyógyultat”. Mindenki könnyekig meg van indulva. Elkézdik énekelni a „Magnificatot”. „Éljen Mária, éljen a szeplőtelen fogantatás!” kiáltják ezren meg ezeren.

A csodálatos barlangnak még most is, mint azelőtt különös vonzó ereje van mindenkire. Az nap óta, amikor a bold. Szűz Bernadette kérésére: valjon két társnője is eljöhete vele, azt a kegyes választ adá: „Eljöhettek veled ők és mások is, sok népet óhajtók itt látni,” azóta nem szűnt meg ez az előbb elhagyott hely az ájtatos látogatók színhelye lenni. Nappal ép úgy mint éjjel minden órában található itt zarándokokat, kik itt virrasztanak, imádkoznak és az irdalmas Anyának szívére kötik ügyüket és bajaikat. És hogy imádkoznak itt! mily bizalommal, mily állhatatosan, minden emberi félelemtől menten. Magas rangú úrak és előkelő hölgyek kiterjesztik karjaikat és úgy imádkoznak, mint Jézus imádkozott a kereszten. Itt mindenki imádkozik, még azok sem maradhatnak soká közömbösen, kik pusztá kíváncsiságból jöttek a barlanghoz, együtt kell imádkozniuk a többiekkel.

A gyertyák szende fénye, melyek itt felémésztek magokat az Isten szolgálatában és a bold. Szűz tiszteletére, — oly számos zarándok esendes imája, a betegek sóhajai, a forrás mozgása, a Gáté susogása, mindez és ez a minden megragadó gondolat: e helyen a bold. Szűz is imára kulesolta össze az ő tiszta kezeit és most is imádkozik velem láthatatlanul: oly benyomást gyakorol a zarándokra, hogy még a közönyösnek szíve és keze is önmagától emelkedik az Ég felé.

Sajátságos és felejthetetlen csodás benyomást gyakorol az idegenre a második, az úgynevezett „procession aux flambeaux,” az éjjeli gyertyás menet, melyet minden este 1/9 órákor a barlangból a Bazilikához fel s onnan körbe az „Olvasó templom” előterére visszatérve tartanak. Az a 25—30000 gyertya tovahaladó hullámszó fénye, a tüztengerként tündöklő szépségű bazilika, a szívből fakadó harmonikus énekek, melyeket a szeplőtelen Szűz Anya tiszteletére hangoztatnak; a sokaság lelkesedése, mely semmi emberi félelmet nem ismer, az a „Credo”, melyet a körmenet végén az az ember áradat küld az Ég felé: mindezt nézzék meg egyszer a hitetlen keresztények, akkor a bold. Szűz tiszteletét nem mondják többé tévedésnek, be kell ismerniök, hogy sehol sínes az ember oly közel Istenhez és az Éghez, mint e helyen, hol a bold. Szűzet oly lelkesedve tisztelik.

Szívesen látogatják a lourdesi zarándokok „Bernadette lakását,” azt a régi egyszerű épületet, melybe Bernadette övével a jelenetek idejében lakott. A szoba, melyben tartózkodott, most is ép úgy van berendezve, mint akkor volt, midőn elhagyta Lourdest. Ott van a malom, ott van Peyramale plebános képe, Bernadette utolsó kedves tárgyai, levelei, stb. minden-minden oly benyomást gyakorol az ember keblére.

A zarándokra nézve legnehezebb a büszkaság; mindig itt szeretne maradni, itt imádkozni; a lourdesi barlang előtt inkább érezzük, mint bárhol a szent író szavainak igaz voltát: „Itt van az Istenháza és a menny kapuja.” Mielőtt elhagynók e szent helyet, még egy csókot nyomunk a sziklára, melyet a bold. Szűz dicsőséges megjelenésével megszentelt; még egyszer ittunk a csodálatos forrásból; még egy tekintetet vetünk fel a sziklahasadékra, a Bazilikára, mely mint egy fehér hattyu áll a barlang felett; még egy utolsó „Isten hozzád!” „Isten veled!” és el-el könnybe lábadt szemekkel — és ha még egyszer — sőt ismételtén visszafordultunk, nem kellett félünk, hogy mint Lóth felesége, sóbálványá váljunk.

A barlangban mindenki ott hagyja szívét; hát nem is csoda, ha a szem is visszapillant oda — újra meg újra vissza. Istencem, látlak-e még lourdesi Mária? ha itt nem e földön, veszed szent Fiad elé lelkemet a túlvilágon. Ily szent és fájdalmas, de hálával telt érzelmekkel hagytuk el aug. 31-én d. u. 4 órákor Lourdest.

(Folytatjuk.)

P á l y á z a t o k .

— A *brasai* róm. kath. egyházközségnél a kántori (regenschori) állás tényleg és jogilag megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdettek.

Ezen állás évi összes jövedelme 1613 kor., a melyhez a helybeli róm. kath. főgimnáziumnál leendő netaláni alkalmaztatás esetén az ének és zenetanításért évi 500 korona járul.

A megválasztott kántornak (regenschorinak) köteleessége:

1) A plebánia területén szokásban levő és az egyházi törvények értelmében előirt szertartásoknál az énekkel és orgonajátékkal közreműködni.

2) A helybeli róm. kath. 6 osztályú fiúiskolában az énektanítást eredményesen eszközölni.

3) A kiválóbb ünnepnapokon és más alkalmakkor a Szt. misénél és ünnepi vecsernyéknél (Vespera) az általa kötelezőleg szervezendő énekkart és a közre-

működő városi zenekart önállóan vezetni.

Pályázni óhajtók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat, a mely a brassai róm. kath. egyházközséghez címzendő és a jelzett pleb. hivatalhoz küldendő, legkésőbb f. évi október hó 15-éig annai is inkább benyujtsák, mivel később érkező pályázatok figyelembe vételni nem fognak.

A pályázati folyamodványhoz következő okmányok csatolandók:

1) Keresztlevél.

2) A jelenlegi alkalmaztatásról szóló illetékes előljárásági bizonyítvány, esetleg a korábbi szolgálatról szóló bizonyítványok.

3) Az egyházi (gregorian) és világi ének és zene tanítására, valamint karvezetői (dirigensi) alkalmazhatóságára vonatkozó okmány.

4) Bizonyítvány arról, hogy katonai kötelezettségének elegett tett; végre

5) Magyar honosságai (illetékességi) bizonyítvány.

Pályázni óhajtók egyuttal figyelmeztetnek, hogy a német nyelv ismerete szükséges; továbbá, hogy f. évi október hó 23-án délelőtt tartatik a próba, a melyen a személyes — saját költségén történő — megjelenés kívánatos. Az alkalmaztatás első éve próbaévrnek tekintetik.

Brassó, 1904. évi október hó 1-én.

Neurhrer Ödön,

apátplebános, egyház. elnök.

— A *szászfenesi* róm. kath. elemi népiskolánál a tanítónői állás házasság folytán üresedésbe jöven, arra ezennel jelen évi október hó 20-ig terjedőleg pályázatot hirdetek. Javadalmazása évenként a következő: 1) 680 kor. államségi havi előleges részletekben. 2) A helybeli róm. kath. iskola alapból 120 kor. utólagos részletekben, még pedig július 1-én 60 kor., december végén 60 kor. 3) Természetbeni ideiglenes lakás: két csinos szoba, pince, veteményes kert.

Kötelessége lesz, az iskolaszék által kijelölt osztályokban a tanköteles fiúk és leányok önálló tanítása, vallásos nevelése és a leányokat a női kézi munkákban oktatni, mindennap az Isten házába vezetni, úgy a tartatni szokott körmenetekre is és rájuk felügyelni.

Pályázni kívánó róm. kath. vallású tanítónők keresztlevéllel, tanítónői oklevéllel, s netalán eddigi szolgálataikat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat a fent jelzett határidőig Szászfenesre (Kolozs m.) az iskola-szék elnökségéhez címezve benyujthatják.

Szász-Fenesen, 1904. okt. hó 3-án.

Péter József,

isk. szék. elnök.

Ügynökök

kerestetnek, kik az ujjonnan kibocsátott

Erzsébet királyné sorsjegyek

törvényesen kiállított részletiveinek eladásával foglalkozni akarnak.

Legmagasabb jutalék, jutalomdíj és havifizetés.

Anyag miatt forduljanak

Dirnfeld Testvérek bankházához
BUDAPEST, V., Fürdő-utca 4. szám.

Siker hirdetésekkel

csak a hirdetések celszerű fogalmazásával, megfelelő tipografiai alak-
javával és az alkalmas újságok helyes megválasztásával érhető el. Ennek
elérése céljából forduljon **Mosse Rudolf hirdetési irodájához**
Budapest, IV. Ferenciek-tére 3. ezen iroda a siker elérésére szak-
ságos felvilágosításokkal díjmentesen szolgál. — Csak az újságok eredeti
sorai, nagyobb megbízásoknál legmagasabb árkedvezménynek engedé-
lyezése mellett számíthatnak fel; ezen intézet igénybevétele által több
nagy előny mellett a hirdetési költségekben megtakarítás is elérhető.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni
szándékozik, vagy ha eladásra szánt

**könyvtára, irodalmi műve,
zene eszköze, festménye, régi könyve,
olajfestésű képje, szobra,
fegyvere, régi pénze, ékszere, butora,
háztartási, gazdasági és más eszköze**
van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben,
mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség
körében igen nagy számban forog közkézen.

Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban
szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kap-
ható a szabad, Hattyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEPLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műfes-
tészeti és
iparműve-
szetiintézet
Alapított
1887-ben

Olajba oltárkép

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegrimás úr ő eminenciája 67,898. szám alatt és Tolna
Festetich Tassiló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága
Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkészése folytán olaszországi műfestők
és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stílus szerint, gipsz-márvány (stucco), keresztiek aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés
eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegé-
nyebb e gyűházaaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

magas centim.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, nev- és születésnap, vagy egyebb
alkalmi és ünnepi ajándéknál szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

18	25	40	55	95	120	180
----	----	----	----	----	-----	-----

Poichremezott fa-szobrok,
aranyozott szellel

magas centim.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☺ Villamos világítás. ☺ Fürdő.
Telefon. ☺ Társas kocsik. ☺ Kitűnő konyha. ☺ Valódi borok.
Kőbányai sör. ☺ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.